

Informationsklass: K1

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dis.remisser@regeringskansliet.se

Maja Lundbäck

Generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2026-10-02

SVK 2026/4070

Remissvar angående Svenska kraftnät Remissvar Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM(2026)502

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har ombetts att lämna synpunkter på ovan rubricerat förslag. Svenska kraftnät lämnar härmed följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Svenska kraftnät delar förslagets ambition att stärka Europas kapacitet och konkurrenskraft inom moln- och AI-tjänster. Svenska kraftnät ska möjliggöra nya investeringar och elektrifiering, men detta behöver ske på ett sätt som säkerställer en tillräcklig elproduktion, värnar internationellt konkurrenskraftiga elpriser och upprätthåller elsystemets leveranssäkerhet, stabilitet och robusthet. Svenska kraftnät bedömer anslutningar utifrån elsystemets förutsättningar och gör inte skillnad utifrån vilken typ av verksamhet som ansöker om anslutning. Samtidigt innebär den omfattning och takt i utbyggnaden av datacenter som förslaget syftar till att möjliggöra att konsekvenserna för elsystemet kan bli betydande.

En grundförutsättning för att möta en kraftigt ökad efterfrågan på el är att utbyggnaden av elanvändning och elproduktion sker i takt. Tillkommande

storskalig elanvändning behöver därför mötas av tillkommande fossilfri elproduktion och erforderlig nätkapacitet samt, där det är relevant, flexibilitet och andra systemresurser. Det är inte tillräckligt att enbart bedöma den årliga energibalansen. Produktionen och nätkapaciteten behöver vara tillgängliga där och när efterfrågan uppstår, även under perioder då elsystemet är ansträngt. Om stora mängder ny elförbrukning tillkommer utan motsvarande utveckling av produktion blir följden högre elpriser, försämrad konkurrenskraft och minskade marginaler för leveranssäkerheten. Det kan även begränsa möjligheterna att möta andra samhällsviktiga behov av el.

Svenska kraftnät är därför positivt till att förslaget uppmärksammar behovet av att lokalisera och utforma datacenter med hänsyn till elsystemets förutsättningar samt att systemoperatörer för överföringssystem respektive distributionssystem ska involveras. Dessa principer behöver dock få tydligare genomslag i de operativa bestämmelserna. Beslut om accelerationszoner och strategiska projekt bör föregås av samlade elsystemanalyser som bland annat omfattar energi- och effektbalans, tillgång till fossilfri elproduktion, nätkapacitet och överföringsbegränsningar, påverkan på elpriser, driftsäkerhet och leveranssäkerhet samt konsekvenser för andra nätanvändare och anslutningsbehov. För större projekt bör en bedömning av relevant systemoperatör vara ett obligatoriskt underlag för beslutet.

En accelerationszon eller ett strategiskt projekt bör inte medföra någon rätt till anslutning, förtur till nätkapacitet eller presumtion om nätutbyggnad. Nätplanering och nätinvesteringar måste även fortsättningsvis grundas på projektens mognad och sannolikhet för genomförande, elsystemets samlade behov, driftsäkerhet, samhällsekonomisk effektivitet och en skälig fördelning av kostnader. Förordningen bör samtidigt ge medlemsstaterna utrymme att ställa proportionerliga och systemspecifika krav på bland annat lokalisering, flexibilitet, tillförlitlig information och, där det är motiverat, hur tillkommande storskalig elanvändning bidrar till förutsättningarna för ny fossilfri elproduktion. Detta är nödvändigt för att förslaget ska kunna bidra till nya etableringar utan att försämma förutsättningarna för en trygg och konkurrenskraftig elförsörjning.

När det gäller användningen av moln- och AI-tjänster ser Svenska kraftnät en risk för att förslaget ytterligare kan öka bördan av komplicerade juridiska, tekniska och geopolitiska bedömningar. Kraven på att uppnå europeisk suveränitet och strategisk resiliens riskerar att öka komplexiteten i upphandlingar och kommer att ställa nya krav på kompetens, styrning och resurser. Det är viktigt att förslaget följs upp med tydliga riktlinjer för myndigheter och andra aktörer om hur de nya kraven ska efterlevas.

Detaljerade synpunkter

I skäl 38 framhålls PPA:er som viktiga instrument för datacenter, dels genom att de ger långsiktig prisstabilitet och dels för att de möjliggör för datacenter att anskaffa ren elektricitet i stor skala och därigenom stödja tillförlitlig drift och övergången till ett rent energisystem. Ett PPA visar dock inte med nödvändighet att ett datacenter är väl integrerat i elsystemet. Det kan finnas skillnader mellan kommersiella PPA:er och fysisk systemnytta. Ett PPA kan vara förvisso vara ett sätt att visa på att man uppfyller krav på systemintegration. Ska PPA, produktion eller lagring ligga till grund för bedömning av strategisk status eller offentligt stöd bör dock aspekter som additionalitet, lokalisering, tidsmässig samvariation och faktiskt leveransförmåga bedömas.

Artikel 10.1 kräver att varje medlemsstat ska utse minst en accelerationszon. Energisystemanalysen enligt 10.2 är dock enbart "where appropriate to facilitate the development of acceleration zones". Energisystemanalysen bör vara obligatorisk och föregå beslut om inrättande av accelerationszoner. Medlemsstaterna bör också få ett uttryckligt mandat att ändra eller ta bort en zon om elsystemförutsättningarna längre fram inte visar sig tillräckliga.

Det vore önskvärt för medlemsstaterna att uttryckligen få villkora tillträde till zoner, stöd eller strategisk status med systemanpassad lokalisering, flexibel anslutning, mätbar styrbarhet och deltagande i relevanta marknads- och nätlösningar. Förslaget ger datacenter potentiellt stora fördelar och det är då rimligt att projekten i gengäld bidrar med systemanpassning. Kraven bör vara proportionerliga samt plats- och systemspecifika.

Enligt artikel 10.2 (b) ska nätplaner ta vederbörlig hänsyn till elsystemanalysen som förberetts av systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. Det är viktigt att zonernas efterfrågan är underlag till den ordinarie nätplaneringen och inte att utpekandet av en zon automatiskt skapar ett nätutbyggnadsåtagande. Ett stärkt mandat eller roll för systemoperatörerna vid utpekandet av accelerationszonerna, enligt artikel 10.4, kan vara en del

i att säkerställa att accelerationszonerna är förenliga med elsystemets förutsättningar.

Artikel 11.2 kan förtydligas med att specifikt omfatta "strategisk bokning av nätkapacitet" för att förhindra spekulativ bokning av elnätskapacitet. För stora datacenterprojekt behöver det finnas möjlighet att bedöma projekt genom exempelvis:

- bindande projektmilstolpar
- verifiering av projektets tekniska och finansiella mognad
- stegvis tilldelning av kapacitet
- tidsbegränsade anslutningserbudanden,
- ekonomiska säkerheter eller
- "use-it-or-lose-it"-mekanismer

Gällande rollen som single information point i artikel 12 anser Svenska kraftnät att det är av vikt att poängtera att det vad gäller anslutning till elnätet enbart ska handla om att samordna och informera om anslutningsprocessen. Den ska inte kunna påverka systemoperatörers tekniska bedömning, prioritetsordning mellan anslutningsärenden eller villkor för anslutningen. Det vore önskvärt att detta framgick uttryckligen.

Tidsfristen om 12 månader i artikel 13 synes inte innefatta nätanslutning, men ett förtydligande vore önskvärt för att inte skapa orimliga förväntningar vad gäller nätanslutning. För att ytterligare förtydliga detta och sätta rimliga förväntningar gällande nätanslutning vore det önskvärt om det tydliggjordes att:

- tidsfristen på 12 månader inte gäller nätanslutningen eller nödvändiga nätförstärkningar,
- strategisk status inte ger företräde till knapp nätkapacitet,
- anslutningen ska även fortsättningsvis följa elmarknadsregelverket, nätkoder, principer om objektivitet och icke-diskriminering
- systemoperatörers ansvar för drift och nätplanering påverkas inte.

Av artikel 14 gällande strategiska projekt framgår att det räcker om 2 av 5 kriterier uppfylls. Det är alltså inte nödvändigt att ett strategiskt projekt bidrar till elsystemets säkerhet och stabilitet. Ett stort projekt kan därmed få strategisk status trots, eventuellt betydande, negativ elsystempåverkan. För elintensiva projekt bör ett positivt, eller i vart fall icke-negativ, systembedömning vara ett obligatoriskt krav. En bedömning av relevant systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem bör göras före kommissionens beslut. För ett datacenter över en relevant effektgräns bör det vara ett obligatoriskt villkor för strategisk status att projektet är förenligt med elsystemets behov och inte medför en oacceptabel negativ påverkan på driftsäkerhet, försörjningstrygghet eller för andra nätanvändare. Det bör också framgå att samlokalisering med produktion eller lagring inte automatiskt innebär systemnytta.

Svenska kraftnät saknar i konsekvensanalysen djupare analyser av inverkan på elpriser och energisystemet. Exempelvis behov av ny produktion och effekt, elpriseffekter, kostnader för nätförstärkningar och systemtjänster, undanträngning av annan elanvändning, påverkan på effektbalans och driftsäkerhet, kostnadsfördelning mellan datacenter och andra kunder.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Maja Lundbäck. Föredragande har varit chefsstrateg Niclas Damsgaard. I den slutliga handläggningen har även verksjurist Markus Marttila, digitaliseringsstrateg Petter Green och verksamhetsutvecklare Mandi Hallstensson deltagit.

Sundbyberg 2026-10-02

Maja Lundbäck

Niclas Damsgaard

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

Signerad av:

Hans Niclas Damsgaard

Tidpunkt:

2026-10-02 07:10:53

Signerad av:

MAJA LUNDBÄCK

Tidpunkt:

2026-10-02 09:17:00